

Jak opracować lokalny plan rozwoju?

Spotkanie mieszkańców i Rady Osiedla Ostrów Tumski-Śródka-Zawady
z Andreasem Billertem w Szkole „Barki” im. H. Ch. Kofoeda

27. stycznia 2006 r. w auli Szkoły „Barki” przy ulicy św. Wincentego odbyło się, z inicjatywy Rady Osiedla, spotkanie mieszkańców Ostrowa Tumskiego, Śródki i Zawad. Gościem specjalnym był zaproszony przez panią dr inż. arch. Gabriele Klause historyk sztuki dr Andreas Billert. Celem posiedzenia było wstępne zapoznanie się z warunkami rewitalizacji osiedli w kontekście doświadczeń państw UE i próba ich konfrontacji z rodzimymi realiami.

Andreas Billert podczas swojego dwudziesto-pięcioletniego pobytu w Niemczech zetknął się z realizowanymi tam procedurami rewitalizacji miast w oparciu o Fundusze Strukturalne UE. Przez pewien czas pełnił rolę „Koordynatora rewitalizacji”, tzn. osoby pośredniczącej między mieszkańcami reprezentowanymi przez „Radę rewitalizacji” a Radą Miasta. Efektem tych działań były opracowania wykonywane na zlecenie Rady Miejskiej Lokalnego Programu Rewitalizacji. Obecnie większość czasu spędza w Polsce prowadząc wykłady w Collegium Polonicum Europaei Uniwersytetu w Ślubicach i poznańskich uczelniach. Propaguje nowy sposób podejścia do planowania przestrzennego, oferuje polskim gminom pomoc w opracowaniu pilotażowego programu przygotowując je do skorzystania ze środków europejskich. Został głównym konsultantem poznańskiego Miejskiego Programu Rewitalizacji.

W tym miejscu konieczne jest krótkie wyjaśnienie: Definicję rewitalizacji trudno jest zawrzeć jednoznacznie w kilku słowach, stosuje się definicje o charakterze opisowym, które jednak nie

oddają całej złożoności zjawiska. W ujęciu podawanym przez polskie Ministerstwo Gospodarki i Pracy brzmi ona: „Kompleksowe, zintegrowane, lokalne, kilkuletnie programy zainicjowane przez władze lokalne (w szczególności gminne) mające na celu realizację działań technicznych, społecznych i gospodarczych – w zgodzie z zasadami spójności terytorialnej oraz ochrony środowiska w rozmaitych obszarach miejskich, obszarach przemysłowych i powojennych.”

Polska w wyniku przystąpienia do Unii Europejskiej zyskała możliwość korzystania z funduszy strukturalnych. Jednym z nich jest Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (ERDF – European Regional Development Fund). Innym, podobnym instrumentem finansowym są tzw. inicjatywy wspólnotowe, opłacane ze środków funduszy strukturalnych, takie jak URBAN – inicjatywa na rzecz rewitalizacji obszarów miejskich, finansowana ze środków ERDF. Aby móc korzystać z Funduszy Strukturalnych każdy kraj członkowski zobowiązany jest do opracowania Narodowego Planu Rozwoju. Jego wdrażaniu służą z kolei „Programy Operacyjne”. W Polsce jest ich siedem, a jednym z nich jest ZPORR – Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego. ZPORR jest programem wielofundusowym, tzn. finansowanym m.in. z ERDF, ale także z budżetu państwa i środków prywatnych. Nawiązuje on do jednego z priorytetów ERDF, którym jest „wspieranie lokalnych inicjatyw rozwojowych”, jego głównym celem jest więc tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności regio-

W numerze m. in.:

• Zabawa „Miasto na wesoło”	2
• Wymiana dowodów osobistych	2
• Z listu do Parafian	3
• Triduum Paschalne w Katedrze Poznańskiej	3
• Nasze grzechy społeczne	3
• Dolina Cybiny – przyrodniczy skarb Wielkopolski	4
• Wspomnienia z Zagórza	5
• Nie tylko we Wrześni	6
• Co nowego na Ostrowie Tumskim	6
• Kronika Wydarzeń	7

nów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów. Jest on przeznaczony dla gmin, które planują rewitalizację infrastruktury, gospodarki, tkanki społecznej oraz środowiska na szczególnie zdegradowanych obszarach miejskich, powojennych i poprzemysłowych. O środki ze ZPORR mogą się ubiegać organizacje administracji publicznej, organizacje pozarządowe i charytatywne, pod warunkiem przygotowania projektu w postaci Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Proces ten, najogólniej mówiąc, polega na „oddolnym” tworzeniu planu rewitalizacji. Są w niego zaangażowani sami mieszkańcy, którzy mają wpływ na kształt planu poprzez zgłaszanie Radzie Miejskiej swoich uwag, potrzeb. Osobą pośredniczącą jest Koordynator. Gwarantuje to zgodność miejskich planów rozwoju z ich oczekiwaniami i przeznaczanie środków finansowych na cele priorytetowe wskazane przez mieszkańców i użytkowników dzielnicy. Pan Andreas Billert

(dokończenie na str. 2)

21³⁷ 2 kwietnia 2005 roku

I Rocznicą narodzin dla nieba Ojca Świętego Jana Pawła II

Kochani Parafianie – mieliśmy szczególną łaskę przeżywania dni rodzenia się dla Nieba wielkiego Papieża Jana Pawła II, a potem razem przeżywaliśmy dni żałoby i uczestniczyliśmy w transmisji pogrzebu Jana Pawła II z Watykanu przed katedrą na wielkim TELEBIMIE. Byliśmy rozmodleni i wzruszeni. Dziś chcemy dziękować Bogu za święte życie Jana Pawła II. Z tej okazji serdecznie zapraszam na koncert dedykowany Janowi Pawłowi II „Temu który nas ukochał” w sobotę 1 kwietnia do katedry na godz. 19.30 (muzyka Gospel z poezji Papieża Jana Pawła II w wykonaniu wybitnego polskiego aktora Michała Żebrowskiego – koncert prowadzony będzie przez panią Szymalę). W niedzielę 2 kwietnia Arcybiskup Metropolita Poznański Stanisław Gądecki odprawi o godz. 12.15 w katedrze Mszę św. w intencji rychłej beatyfikacji Jana Pawła II.

Ks. proboszcz Ireneusz Szwarec

Z życia Rady Osiedla

■ Rada Osiedla zorganizowała 27 stycznia br. w Szkole Barki spotkanie z historykiem sztuki dr Andreasm Billertem na temat rewitalizacji.

■ Członkowie Rady Osiedla brali czynny udział w spotkaniach z przedstawicielami Urzędu Miasta opracowującymi program rewitalizacji dzielnicy.

■ Rada Miasta Poznania zatwierdziła pilotażowy program rewitalizacji Śródki.

■ Na zakończenie wakacji zimowych Rada Osiedla zaprosiła dzieci do Kina „Malta” na projekcję filmu „Księżniczka na ziarnku grochu”.

Zabawa „Miasto na wesoło”

28 marca o godz. 17.30 w Szkole Podstawowej nr 40 przy ul. Garbary 82 odbędzie się cykl zabaw dla dzieci zatytułowany „Miasto na wesoło”. W programie m.in. wielkie budowanie Ratusza, legendy o Poznaniu, zabawy, słodycze. Zapraszamy dzieci od 4 do 8 lat do sali gimnastycznej. W tym samym czasie dorosłych zachęcamy do spotkania, na którym poruszane będą problemy i przyszłość rejonów Ostrowa Tumskiego, Śródki i terenów nadwarciańskich.

Wymiana dowodów osobistych

Wydział Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Poznania przypomina, że do końca tego roku obowiązkowej wymiany dowodów osobistych powinny dokonać osoby, których dokumenty tożsamości wydane zostały w latach 1992-1995.

Osoby zobowiązane do wymiany tego dokumentu zapraszamy do Oddziału Dowodów Osobistych, ul. Libelta 16/20, w poniedziałki i czwartki od 8.00 do 17.00, wtorki, środy i piątki od 7.30 do 18.30, a także w soboty od 7.30 do 14.00. Komfortowe załatwie-

nie sprawy, bez zbędnego oczekiwania w kolejkach, będzie możliwe wtedy, gdy zainteresowani wymianą dowodu osobistego zgłoszą się do Oddziału w miesiącu, w którym wydany został ich stary dokument.

Do wniosku o wymianę dowodu osobistego należy dołączyć:

- 2 aktualne fotografie (bez nakrycia głowy, okularów z ciemnymi szklami, głowa w pozycji lewego półprofilu z widocznym lewym uchem);
- odpis skrócony aktu urodzenia, w przypadku osób, które nie wstąpiły w związek małżeński (z wyjątkiem osób urodzonych w Poznaniu);
- odpis skrócony aktu małżeństwa wraz z adnotacją o aktualnie używanym nazwisku (z wyjątkiem osób, które zawarły związek małżeński w Poznaniu).

Jak opracować lokalny plan rozwoju?

(ciąg dalszy ze str. 1)

i długotrwałe. Nowy rozwój miasta jest rozwojem bardziej jakościowym, niż ilościowym.

Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji dla dzielnic poznańskiego Starego Miasta, w tym Śródki, Zawad i Ostrowa Tumskiego jest dla nich wielką szansą. Dałoby to okazję ich mieszkańcom do decydowania o priorytetach i kierunkach rozwoju ich dzielnicy. Z pewnością też pomogłoby ustrzec się zagrożeń, które nie są błahe: Poznaniowi grozi „slamizacja” i marginalizacja centrum w wyniku wyludnienia dzielnic staromiejskich, które mogą wkrótce zostać całkowicie pozbawione stałych mieszkańców na rzecz rozrastających się na obrzeżach miasta osiedli-sypialni.

Kolejne z serii spotkań poświęconych rewitalizacji osiedli odbędzie się 28. marca b.r. w auli Szkoły Podstawowej nr 40 przy ul. Estkowskiego, narożnik Garbar, o godz. 17.30. Uczestnikami będą mieszkańcy obszarów zaliczonych przez Miasto do priorytetowego programu rewitalizacji: Ostrowa Tumskiego, Śródki oraz dzielnic na lewym brzegu Warty od Szeląga do Mostu Królowej Jadwigi, a także reprezentacja władz miejskich i niezależni eksperci, w tym również pan Andreas Billert. W spotkaniu wezmą też udział studenci Wydziału Architektury Politechniki Poznańskiej zrzeszeni w Kole Naukowym Historii Architektury i Urbanistyki pod opieką dr inż. arch. Grażyny Kodym-Kozaczko, którzy przed spotkaniem dokonają zlustrowania wymienionych dzielnic pod kątem najbardziej palących problemów przestrzennych. Będą służyć mieszkańcom pomocą w sformułowaniu życzeń, uwag, pomysłów na poprawę sytuacji przestrzennej miejsc ich zamieszkania. Zainteresowanych zachęcamy do wzięcia udziału w tym spotkaniu oraz zajrzenia na stronę internetową: www.erdf.edu.pl, gdzie dostępny jest w wersji elektronicznej podręcznik „Rewitalizacja obszarów miejskich. Praktyczny przewodnik: Jak opracować lokalny plan rozwoju?” autorstwa Carla A. Heller’a, rekomendowany przez A. Billerta.

mgr inż. arch. Joanna Paradowska
Wydział Architektury Politechniki Poznańskiej

Dziwienstwo XIX-wieczna grafika Andriollego

Redakcja „Wokół Śródki”

WOKÓŁ ŚRÓDKI

Kwartalnik Osiedla Ostrow Tumski – Śródka – Zawady

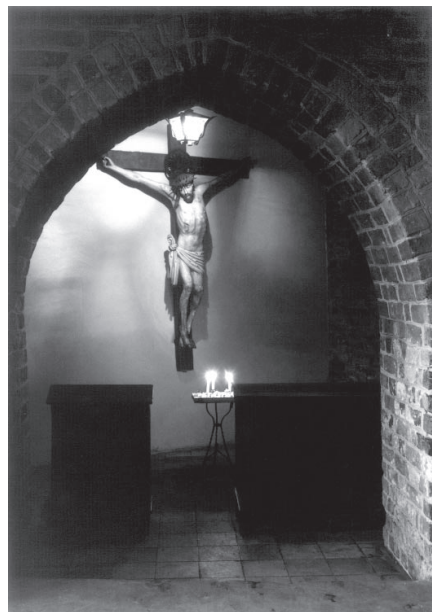
Zespół redakcyjny: Gabriela Klause, Gerard Cofta. **Współpraca:** Anita Magowska, Magdalena Magowska, Marianna Osyra, Tadeusz Osyra, Dagmara Walczyk. **Winieta:** Tomasz Tuchowski. **Grafiki:** Henryk Kot. **Zdjęcia:** archiwum.

Kontakt z redakcją: tel. 0-61 877-35-14. **Realizacja:** Wydawnictwo Kontekst • kontekst2@o2.pl • www.wkn.com.pl

Z Listu do Parafian

**Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!
Umiłowani Parafianie!**

Obecnie przeżywamy Wielki Post – czas przemiany, czas nawrócenia, czas kąpieli

Kaplica Krzyża św. w kościele św. Małgorzaty na Śródcie

duszy w konfesjonale – w sakramencie pojednania. Wielki Post to prawdziwa walka z szatanem, z grzechem. Chrystus jest z nami, tylko zjednoczeni z Nim możemy odnieść zwycięstwo i odnowić swoje życie. Papież Benedykt XVI podkreślił w homilii w Środę popielcową, że każdego dnia – zwłaszcza zaś w czasie Wielkiego Postu – chrześcijanin musi podejmować duchową walkę z grzechem. Wielki Post przypomina nam, że chrześcijańska egzystencja jest niezmordowaną walką przy pomocy oręża modlitwy, postu i pokuty – stwierdził. Papież powiedział, że walka ze złem, wszelką formą egoizmu i nienawiści wymaga wielkoduszności i wytrwałości.

Cały okres Wielkiego Postu jest wezwaniem do pełnienia dzieł miłosierdzia, jałmużny i wzmoczonej modlitwy. Szczególnymi nabożeństwami w tym czasie są: odprowadzanie w piątki Droga Krzyżowa oraz niedziele Gorzkie Żale. Co to znaczy pościć? Kiedyś, dla chrześcijan pierwszych wieków, a nawet jeszcze kilkadziesiąt lat temu dla naszych przodków, to słowo znaczyło wiele. Był to rzeczywiście post wielki. Dla wielu dzisiaj post już nic nie znaczy – wielu już nie pości i nie pokutuje choćby za swoje grzechy, obserwuje się brak ascezy, umartwienia. Czy mamy ducha pokuty i ofiary?

PLAN REKOLEKCJI PARAFIALNYCH

Przed nami rekolekcje parafialne w dniach od 2 do 5 kwietnia 2006 roku pod hasłem: „Przywracajmy ubogim nadzieję”. Rekolekcje głosić będzie ks. Jan Chrzanowski.

Niedziela: 2 kwietnia – nauki na wszystkich Mszach św. w kościele św. Małgorzaty i w katedrze oprócz Mszy św. o godz. 12.15, którą odprawi ks. Arcybiskup Stanisław Gądecki w I rocznicę śmierci Papieża Jana Pawła II.

Poniedziałek: 3 kwietnia, godz. 8.30 – dla emerytów, rencistów, osób samotnych i chorych i o godz. 18.00 – dla wszystkich parafian (małżonków, rodziców, ludzi pracy, młodzieży dorosłych) oraz warsztaty biblijne dla wszystkich w laboratorium wiary o godz. 19.30.

Wtorek: 4 kwietnia, godz. 8.30 – dla emerytów, rencistów, osób samotnych i chorych i o godz. 18.00 – dla wszystkich parafian (małżonków, rodziców, ludzi pracy, młodzieży dorosłych) oraz warsztaty biblijne dla wszystkich w laboratorium wiary o godz. 19.30.

Środa: 5 kwietnia, godz. 8.30 i 18.00 dla wszystkich – i zakończenie rekolekcji.

Proszę, aby w rekolekcjach parafialnych brała udział cała parafia – od młodzieży i rodziców zaczynając – skończywszy na emerytach, rencistach, ludziach chorych i samotnych. Rekolekcje to czas szczególny działania Boga poprzez głoszone Słowo Boże.

Triduum Paschalne w Katedrze Poznańskiej

WIELKI CZWARTEK

Msza św. Wieczery Pańskiej o godz. 19.00 z obrzędem umycia nóg – i adoracją Jezusa w ciemnicy do godz. 22.00.

W Wielki Czwartek – przyniesiemy do ołtarza nasz dar – Deklarację gotowości służenia „umycia nóg bliźniemu” przez najbliższy rok. Deklaracje odbieramy w kruchcie kościoła, wypełnione przyniesiemy do kościoła w czasie rekolekcji parafialnych oraz w Niedzielę Palmową. Złożymy je w kruchcie, aby w Wielki Czwartek z darami ołtarza złożyć na ołtarzu w katedrze.

Caritas Parafialna zadysponuje naszą gotowością – służby w różnych wymiarach życia. W ten sposób posługę miłości uczynimy obecną jeszcze bardziej w naszym wspólnotowym parafialnym życiu. Jest to inicjatywa ks. Arcybiskupa Metropolity Stanisława Gądeckiego – my pragniemy ją wielkodusznie podjąć.

WIELKI PĄTEK

Liturgia Męki Pańskiej o godz. 17.00 – z adoracją krzyża i przeniesieniem Pana Jezusa w Najświętszym Sakramencie do Grobu Pańskiego i adoracją do godz. 22.00.

WIELKA SOBOTA

Świecenie potraw wielkanocnych od 12.00 w katedrze co pół godziny i tradycyjnie na Środce o godz. 16.00.

REZUREKCJA w katedrze o godz. 22.00.

WIELKA NIEDZIELA

Msze św. o godz. 8.00, 10.00, 12.15 i 19.00 w katedrze oraz o godz. 9.00 i 11.00 w kościele św. Małgorzaty

PONIEDZIAŁEK WIELKANOCNY – Msze św. jak w Wielką Niedzielę.

Drogim Parafianom życzymy, aby te najbliższe dni cechowała wielka duchowa i moralna praca nad własnym chrześcijańskim sercem. Życzymy, aby Chrystus zmartwychwstał prawdziwie w duszy każdego z Was, aby Zmartwychwstał w naszej małej, ale pięknej katedralnej parafii. Wszelkich łask od Chrystusa Zmartwychwstałego, błogosławieństwa Bożego i zdrowia.

Wasi Duszpasterze

ks. Ireneusz Szwarc – proboszcz i ks. Tomasz Sobolewski – wikariusz

Nasze grzechy społeczne

Egocentryzm zakrada się w nasze codzienne życie – oddzieleni z konieczności domofonami (sprawnymi jeszcze tam, gdzie nie dosięgły je „wspólnoty bramowe”), zamykamy się w naszych mieszkaniach, w obowiązkach dnia powszedniego, mnóstwo czasu spędzając ze „szklanym przyjacielem”, przestając reagować na szerzące się wokół chuligaństwo... A musimy bardziej wyjść z siebie ku ludziom,

„...człowiek jest powołany do życia w prawdzie i miłości...
każdy urzeczywistnia siebie przez bezinteresowny dar z siebie samego”

Jan Paweł II

na początku w naszym najbliższym otoczeniu szukając osób potrzebujących naszej obecności w rozmowie, czasem zrobienia zakupów, niewielkiej pomocy materialnej... Nie bójmy się rozmawiać! Współtwórzmy dobry klimat solidarności – naszą własną historię tego niepowtarzalnego Miejsca, które jest darem dla każdego z nas.

ZG

Dolina Cybiny – przyrodniczy skarb Wielkopolski

Piękno malowniczych łąk otaczających Cybinę, od dawna znane mieszkańcom Poznania (zwłaszcza Ostrowa Tumskiego), Swarzędza, Promna i Iwna, niedawno zostało potwierdzone wynikami badań prowadzonych przez kilkunastoosobowy zespół pracowników Wydziału Biologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Badania te dowiodły, że dolina Cybiny, prawobrzeżnego dopływu Warty, którego ujście znajduje się na terenie naszej dzielnicy, stanowi unikalne i wymagające ochrony środowisko przyrodnicze.

Po raz pierwszy rzeka Cybina stała się przedmiotem badań naukowych w latach pięćdziesiątych XX w., kiedy zwrócono uwagę na stan jej zanieczyszczenia i zaczęto szukać sposobów poprawy. Do odkrycia walorów przyrodniczych przyczyniły się inne badania, przeprowadzone przez pracowników Wydziału Biologii UAM w ciągu ostatnich kilkunastu lat, a skoncentrowane na rozpoznaniu występujących tutaj gatunków roślin i zwierząt. Badania te wykazały obecność wielu rzadkich i prawnie chronionych gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk. Ich konsekwencją była próba włączenia doliny Cybiny do systemu ochrony Natura 2000, w celu zapewnienia właściwej ochrony dla tego obszaru, która jednak nie powiodła się. W akcję ochrony doliny Cybiny zaangażował się wtedy Okręg Wielkopolski Polskiego Klubu Ekologicznego, ale propozycja utworzenia na tym terenie parku krajobrazowego nie spotkała się z aprobatą władz wojewódzkich i gminnych. Pojawiła się natomiast szansa utworzenia tutaj obszaru chronionego krajobrazu.

Aby obszar chronionego krajobrazu powstał, potrzebna była jeszcze dokumentacja wysokich walorów przyrodniczych doliny, uprawniającego do objęcia jej jedną z form ochrony prawnej. Gdy entuzjaści projektu uznali, że z uwagi na czasochłonność i koszt przedsięwzięcia jego realizacja będzie mało prawdopodobna lub wręcz niemożliwa, z pomocą przyszedł Coen Meijer, dyrektor firmy Zeelandia Sp. z o.o. z Tarnowa Podgórnego, który jako indywidualny sponsor sfinansował roczne kompleksowe badania przyrodnicze. W badaniach zwrócono szczególną uwagę na grupy roślin i zwierząt objęte ochroną prawną, rzadkie i zagrożone lub będące wskaźnikami stanu środowiska naturalnego. Efektem badań jest obszerna dokumentacja i jej skondensowana wersja w postaci książki, z której niektóre dane zostaną poniżej przytoczone.

Charakterystyka geograficzna doliny Cybiny

Źródła Cybiny znajdują się w pobliżu wsi Nekiłka, położonej na terenie gminy Nekla. Cybina płynie przez teren gmin: Kostrzyn, Pobiedziska, Swarzędz i miasto Poznań. Ma około 41 km długości.

Rzeźba doliny Cybiny została ukształtowana w fazie poznańskiej zlodowacenia bałtyckiego, w schyłkowym okresie plejstocenu i w holocenie. W odcinku doliny Cybiny znajdującym się między Zbiornikiem Maltańskim a Wartą występują gleby brunatne wylugowane i kwaśne, wytworzone z piasku gliniastego zalegającego na glinie lekkiej.

Obszar zlewni Cybiny charakteryzuje się najniższymi opadami rocznymi w Polsce oraz najmniejszą liczbą dni pochmurnych (poniżej 130) i największą dni słonecznych (ponad 50) w roku. Przeważają wiatry z kierunku zachodniego, co zdaniem naukowców świadczy o oddziaływaniu oceanicznych mas powietrza na warunki pogodowe tego obszaru.

Największym ze sztucznych zbiorników wodnych w dolinie Cybiny jest Zbiornik Maltański, utworzony w 1954 r. Pod doliną Cybiny znajduje się jeden z głównych zbiorników wód podziemnych Polski, zwany Wielkopolską Doliną Kopalną. Z tego zbiornika ujmowana jest woda dla mieszkańców wszystkich miejscowości położonych wzdłuż biegu Cybiny.

Szata roślinna

W dolinie Cybiny stwierdzono 770 gatunków roślin. We florze dominują rośliny, których pąki odnawiające usytuowane są przy powierzchni ziemi, następne co do liczby gatunków i zajmowanych stanowisk są rośliny jednoroczne, występujące najczęściej na siedliskach kształtowanych przez człowieka. Około 14% flory stanowią gatunki siedlisk wodnych i podmokłych, w tym mające wielkie znaczenie szuwały właściwe i turzycowe. Około 15% stanowią rośliny łąkowe.

Od Swarzędza w stronę Warty na skład gatunkowy flory doliny Cybiny wywarła wpływ wielowiekowa działalność człowieka, zwłaszcza urbanizacja. Aż 66% gatunków stanowią te, które są zdolne do zajmowania siedlisk silnie przekształconych przez człowieka. Ponad połowę flory stanowią gatunki bardzo rzadkie i rzadkie, a tylko 7,5% gatunki pospolite. W wodach Cybiny rosną m.in. grzybienie białe (tzw. lilie wodne), objęte częściową

ochroną gatunkową. Do roślinności szuwaru niskiego zalicza się m.in. turzycę brzegową, która od kilku lat porasta też od strony wschodniej Ostrow Tumski w Poznaniu.

Dla ekologów duże znaczenie ma występowanie w dolinie Cybiny szuwarów wielkoturzycowych, które w ramach rozporządzenia Ministra Środowiska 2001 r. są objęte ochroną. Wiele innych zbiorowisk zalicza się do rzadkich lub zagrożonych. Do gatunków prawem chronionych, a występujących w dolinie Cybiny zalicza się m.in.: niektóre gatunki porostów, mchów, grzybów i roślin naczyniowych. Z ciekawszych wymienić należy skrzyp olbrzymi, pełnik europejski, wawrzynek wilczełyko i kopytnik. Pod częściową ochroną są pospolite na tym terenie kocanki piaskowe i pierwiosnek lekarski.

Największą wartość przyrodniczą ma m.in. odcinek doliny Cybiny między Jankowem a Górą. Z kolei odcinek doliny Cybiny położony w naszej dzielnicy ma umiarkowaną wartość, co stanowi wynik działalności człowieka. Dla „naszego” odcinka charakterystyczne są ziołorośla koniczyny pogiętej i rzepika pospolitego, zaliczane do zagrożonych w Wielkopolsce, a także spodzicha (spodzicha to zbiorowisko roślinności określane jako dywanowe, dobrze znoszące wydeptywanie) z pięciornikiem gęsim oraz spodzicha z życią trwałą i babką zwyczajną, dość pospolita wzdłuż całej doliny. Tu można jeszcze znaleźć mak polny, coraz rzadszy w Wielkopolsce.

Zwierzęta

Teren doliny Cybiny charakteryzuje się bogactwem fauny. Występują tu liczne bezkręgowce, w tym roztocza, pająki (w tym chroniony gatunek tygryzka paskowanego), mięczaki (w tym 51 gatunków ślimaków lądowych, z chronionym winniczkiem, oraz 22 gatunki małży, w tym chroniona szczeżuja wielka), owady (stwierdzono występowanie 16 gatunków motyli i 284 gatunków chrząszczy, w tym chroniony biegacz gajowy) i wije (15 gatunków).

W warunkach stepowienia Wielkopolski dolina Cybiny stała się enklawą płazów i gadów, których wszystkie gatunki są w Polsce prawnie chronione. W dolinie Cybiny stwierdzono m.in. padalca, jaszczurkę zwinkę i zaskrońca, kumaka, grzebiuszkę ziemną i żabę moczarową. Odnotowano występowanie 121 gatunków ptaków, w tym 106 gatunków objętych ochroną ścisłą a 4 częściową. Kilkanaście gatunków podlega szczególnej ochronie międzynarodowej, gdyż zapisano je w specjalnej Dyrektywie EWG z 1979 r. Do najcenniejszych w skali kraju należą: bocian czarny i zalatujący rybołów, w skali europejskiej cenne są także m.in.: rybitwa rzeczna (dobrze znana mieszkańcom Ostrowa Tumskiego), zimorodek, gąsiorek, kobuz. Na terenie doliny Cybiny występują także: gagoł, wodnik, remiz i błotniak stawowy.

W dolinie występuje 31 gatunków ssaków, w tym wiewiórka pospolita i łasica łąska. Ochroną prawną jest objętych 6 gatunków występujących tu ssaków, zalicza się do nich kret. Na „naszym” odcinku doliny zarejestrowano aż 19 gatunków ssaków.

W sumie, w dolinie Cybiny, a także – choć z powodu ingerencji człowieka w środowisko naturalne nie tak wiele – w położonym na terenie naszej dzielnicy ostatnim odcinku doliny żyje wiele gatunków roślin i zwierząt. Zachowanie naturalnego charakteru tego terenu jest bardzo ważne dla ochrony przyrody, ale nie wszyscy to rozumieją.

Walory przyrodnicze doliny Cybiny mogą być bezpowrotnie zniszczone przez budowę dwóch projektowanych zbiorników: „Uzarszewo” i „Biskupice”, służących do nawodnień w rolnictwie. Jeżeli dojdzie do realizacji tego w gruncie rzeczy szkodliwego społecznie projektu, nie tylko na zawsze zostaną zniszczone zbiorowiska zwierząt i roślin, ale też zanieczyszczone wody niżej położonych jezior i zbiorników (w tym Mały). Zagrożeniem jest też silna presja społeczna związana z tworzeniem miejsc rekreacji i wypalanie traw oraz turzyc. A przecież przyroda jest naturalnym siedliskiem także... ludzi.

A.M.

Opracowano na podstawie książki Ryszarda Goldyna, Bogdana Jackowiaka i Jerzego Błoszka „Walory przyrodnicze doliny Cybiny i ich ochrona” (Wydawnictwo Kontekst 2005).

„To co oczy moje widziały, co przeżyłem, czego w życiu doznałem we wspomnieniach napisałem”

Prezentujemy kolejny fragment wspomnień pana Mariana Łasińskiego (1923-2004), byłego mieszkańca Zagórza 13/4, dyplomowanego pułkownika Wojska Polskiego, absolwenta Akademii Sztabu Generalnego. Do poniższego odcinka zostały wybrane fragmenty opisujące najbliższych sąsiadów z Zagórza 13, autor podaje ich nazwiska, liczbę dzieci, czym się trudnili i jakie były ich warunki mieszkaniowe. Tekst niniejszy dotyczy mieszkańców oficyny z 1900 r. Ze względu na poczynioną dużą ilość skrótów i korekt, nie został on wyróżniony kursywą. Starano się jednak utrzymać charakterystyczny dla autora styl narracji. (G. Klause)

Na tylach opisanego w poprzednim numerze „Wokół Śródk” budynku frontowego, stoi do dzisiaj nieco przebudowana dwupiętrowa oficyna z mieszkaniami na poddaszu i w suterenie, zbudowana w 1900 r. Budynek posiadał już instalację gazową, wodociągową, kanalizacyjną (ustępy na półpiętrach), poza instalacją elektryczną. Był to już inny standard niż domu frontowego. Większość mieszkań składała się z pokoju z kuchnią i nie przekraczała 40 m². Mieszkania na I i II piętrze posiadały mały pokój z oddzielnym wejściem. Na I piętrze – mieszkanie właściciela lub administratora – składało się z dwóch pokoi i kuchni, na poddaszu był pokój z kuchnią, w suterenie jedna 40 metrowa izba z cementową posadzką. Elektryfikację 13-go numeru przeprowadzono w 1946 r. Było w tym dużo zasługi mojego brata Bohdana, który praktycznie wykonał całą instalację.

Mieszkańcy domu na parterze. Wierzbnińscy z synem Andrzejem, ojciec był rymarzem pracującym w Urzędzie Umundurowania (dawna Modena), gdzie produkowano sprzęt i wyposażenie dla wojska, matka w czasie I wojny światowej była motorniczym tramwajów. **Kałamajscy** zajmowali pokój z kuchnią, a mieszkały tam 4 rodziny: matka, babcia, stary wuj i dzieci: Julek i Hela. Kolejne mieszkania zajmowali: rodzina **Szlagów** z dwójką dzieci, **Arankiewiczowie** z dziećmi, do 1937 r.

Baumertki – trzy siostry Niemki i córka Łucja. Jedną z nich była krawcową pracującą w domu i opiekującą się sparaliżowaną siostrą, mama Łucji pracowała w banku. Obie działały w organizacjach niemieckich. Ich miejsce po 1937 r. zajęli **Franciszczakowie** z dwoma synami i trzema córkami. Wcześniej mieszkali w suterenie w tym samym domu, a pochodził z Antoninka. Ojciec pracował w elektrowni, syn po wojsku jako kowal, Władzia pracowała w FOTO-Greger przy Pl. Wolności. **Chałupkowie** mieli dwóch dorosłych już synów Stefana i Władka. Rodzice handlowali na Pl. Sapieżyńskich (Wielkopolskim), codziennie rano ciągnęli tam wózek załadowany drobiem. Dochody pozwoliły im wybudować w 1937 r. dom w Chartowie. Na ich miejsce wprowadzili się z Nowego Zagórza **Grobelscy** z trze-

ma synami. Ojciec był murarzem, jeden z jego synów został przedsiębiorcą budowlanym i w l. 60. wybudował dom przy ul. Wieżowej, na miejscu fortu Radziwiłła.

Mieszkańcy pierwszego piętra. Strzelecscy, którzy byli administratorami obydwu domów zajmowali aż dwa pokoje z kuchnią. Starszy sierżant Bronisław Strzelecki był szefem kompanii łączności stacjonującej na Cytaдели, pracę administracyjną prowadziła jego żona Gabrysia. W 1939 roku budynek kupił restaurator Danielak, który przejął również funkcję administratora. Drugie mieszkanie zajmowała starsza pani **Radziszewska i Kowalowie** z córką, która kształciła się w prywatnej szkole, a po 1945 r. wraz z matką wyjechała do USA. **Gasińscy** mieli trzech synów Tadeusza, Edmun-

pracownikiem Westy, po śmierci żony ożenił się z jej siostrą, z którą miał drugiego syna Aleksandra. Jaś zginął w czasie okupacji za to, że zakochał się w Niemce, Zosia wyszła za mąż po sąsiedzku za Bolesława Wysakowskiego. **Nowakowie** mieli trzech synów i trzy córki. Ojciec pracował w rzeźni i codziennie nosił worek z podrobami lub mięsem. Po wojnie mieszkanie Nowaków opustoszało i zostało zajęte przez moją rodzinę. **Czekałowice** – matka z córką Kazią, która pracowała w Monopolu Tytoniowym oraz wuj sierżant. U pani Czekałowej mieszkał też Mieczek Gendera z Zagórza 2. Po śmierci kobiet przejął to mieszkanie. Do dzisiaj mieszka tam jego żona. Mieczek przed wojną kopał piłkę w klubie Sława, w czasie okupacji skończył kurs dla motorniczych i został tramwajarzem.

Po przejściu na rentę odkrył talent rzeźbiarski. **Ryfowie** mieli dwie córki Władkę i Helę oraz syna Stasia. Ojciec był kowalem na emeryturze, matka pracowała u Schultra w sklepie z galanterią skórzaną.

Mieszkańcy poddasza, które wykonał zięć dawnej właścicielki stolarz Kłoz. **Felsmanowie** – rodzice z synami Czesławem i Leonem oraz córką Heleną. Czesław zginął w Dachau, Leon zmarł po ciężkiej chorobie, Helena wyszła za mąż za sublokatora z czasów okupacji i wyjechali do Szczecina. **Mendykowie** – rodzice i trzy córki, ojciec był taksówkarzem.

Mieszkańcy suterenu. Początkowo Kłoz miał tam swój warsztat stolarski, jednak później wygospodarował mieszkania. **Eltmanowie** – małżeństwo z córką, handlowali owocami, mieszkali bardzo krótko. Na ich miejsce wprowadziła się kobieta z synem i córką, którzy izolowali się od reszty, sprawiali wrażenie ludzi z problemami psychicznymi. **Sztabowie** – małżeństwo z synem Tadeuszem. W czasie oblężenia Poznania w 1945 r. w ich mieszkaniu urządzono schron.

Na tym kończą się wspomnienia pana Łasińskiego dotyczące dwóch bliskich mu budynków mieszkalnych i ich mieszkańców. Autor w swoim pamiętniku porusza też ciekawy wątek związany z miejscowymi śródeckimi zwyczajami np. pogrzebowymi, które warto będzie zamieścić w kolejnej części wspomnień.

Młodzieńcy z naszego „fyrtila” nad Cybiną w 1940 r., w tle zabudowania Śródk. Fot. ze zbiorów rodzinnych M. Łasińskiego.

da i Bolesława. Ojciec był taksówkarzem, który jeździł Fiatem 518, mieli dziadków w Tulcach, którzy często odwiedzali ich przywożąc tzw. wałówkę. Tadeusz po wojnie został inżynierem mechanikiem, Aleksander – lekarzem. **Siejakowie** mieli syna Mariana i córkę Zofię. Pan Siejak wcześniej zmarł, a jego żonę często nawiedzały bóle głowy. Często posyłała dzieci do Henklowej po „kogutka” za 10 gr. Siejka z córką handlowały ziołami i świerkiem.

Mieszkańcy drugiego piętra. Matelowie z czwórką dzieci (syn Mundek i trzy córki), przyjechali wraz z moimi rodzicami z Nagrałowic, byli jehowami. W 1932 r. spotkało ich wielkie nieszczęście, gdyż ich troje dzieci zmarło na szkarlatynę. Po tej tragedii wyprowadzili się, a ich mieszkanie zajęli **Wojteccy** z dwójką dzieci Zosią i Jasiem. Wojtecki był

Nie tylko we Wrześni...

Pod koniec ubiegłego roku otrzymaliśmy, spisana przez pana Jarosława Macieja Marzyńskiego, historię strajku w szkole na Śródce w latach 1905-06, w którym brała udział jego matka, Zofia. Do publikacji wybraliśmy jedynie część tekstu związaną bezpośrednio ze Śródką, pomijając losy wojenne ojca autora.

Do szkoły przy ul. Bydgoskiej na Śródce chodziły dzieci z różnych małżeństw, a mianowicie dzieci z małżeństw polskich, niemieckich i mieszanych. Nasza śp. Matka Zofia z Nowickich Marzyńska urodzona 04.02.1898 r. uczennica 4-tej klasy Szkoły Podstawowej na Śródce przy ul. Bydgoskiej uczestniczyła na polecenie rodziców w straj-

ku szkolnym dotyczącym odmowy odpowiadania w języku niemieckim na lekcji religii. Za karę dzieci polskie nie otrzymały promocji do następnej klasy.

Od nowego roku szkolnego kierownictwo szkoły zaangażowało księdza mówiącego po niemiecku i po polsku, co było osiągnięciem strajkujących i radością rodziców.

Życzeniem naszej śp. Matki zmarłej 23.03.1993 roku w wieku, jak z podanych dat wynika, 95.lat, było uwiecznienie na tablicy nagrobnej tego faktu, ponieważ jest on zapomniany i pomijany. Jako najstarszy z rodzeństwa pośród nas czworga, stawiając śp. Matce pomnik, pamiętałem o Jej życzeniu i zgodnie z pozostawionym nam napisem poleciłem ten napis wykuć na granitowej płycie i położyć go.

Jarosław Maciej Marzyński

Tablica nagrobna: śp. z Nowickich Zofia Marzyńska, *04.02.1898 +23.03.1993. Ostatni uczestnik strajku szkolnego Dzieci Poznańskich 1905-1906, które odmówiły odpowiadania po niemiecku na lekcji nauki religii nie otrzymując za karę promocji w Szkole przy ul. Bydgoskiej. Ave Maria.

Z inicjatywy ks. proboszcza Ireneusza Szwarca, ukazało się interesujące opracowanie poświęcone zniszczeniom wojennym i odbudowie Katedry Poznańskiej.

Katedra na nowo została poświęcona 28 czerwca 1956 r., tj. w dniu w którym po drugiej stronie Warty rozgrywały się dramatyczne wydarzenia CZERWCA'56 – protest robotników przeciw zniewoleniu komunistycznemu.

Barwny folder przywołuje w zdjęciach, wspomnieniach i opisach ciężkie chwile jakim była poddana nasza ukochana Katedra – Matka Kościołów. Chyba nie trzeba będzie nikogo namawiać, by zaznajomił się z tym unikalnym opracowaniem, które jest już dostępne w Katedrze.

TM

Co nowego na Ostrowie Tumskim czyli krótkie sprawozdanie z badań archeologicznych

We wczesnym średniowieczu Ostrów Tumski w Poznaniu był otoczony wodami Warty wyspą, na której wznosił się gród, przebudowany w połowie X wieku przez Piastów. Ów gród stanowił siedzibę książęcą przez trzy stulecia. Niestety, najwcześniejsze zapiski źródłowe nie zawierają informacji o jego formie i zabudowie, jedyną drogą do jej poznania stanowią badania archeologiczne.

W tym sezonie kontynuowano, rozpoczęte w 1999 roku, prace wykopaliskowe przy kościele Najświętszej Marii Panny. Ich głównym celem było rozpoznanie północno-zachodniej części tzw. palatium, czyli siedziby księcia. Podczas badań odkryto relikt wąskiego i długiego na 5 metrów korytarza, połączonego z salą książęcą. Przypuszcza się, iż w tym pomieszczeniu mógł się znajdować skarbiec. Na taką funkcję może wskazywać usytuowanie korytarza tuż pod bokiem księcia oraz fakt, iż na tyłach tego pomieszczenia znajdowała się pracownia złotnicza – tłumaczy mgr Olga Antowska-Gorączniak. Badania wykazały, że północna część palatium dość szybko uległa zniszczeniu, co można wiązać z najeźdem czeskiego księcia – Brzetysława.

Rekonstrukcja palatium książęcego (rys. R. Jurga)

Tegoroczne badania ukazały również późniejsze dzieje Ostrowa Tumskiego, związane z budową gotyckiego kościoła NMP i funkcjonowaniem przykościelnego cmentarza. Podczas prac wykopaliskowych przy ulicy Lubrańskiego 1 i Posadzego 2 (nieopodal Muzeum Archidiecezjalnego) natrafiono na relikt XVI-wiecznych murów obronnych, których budowę zainicjował biskup Jan Lubrański. Te potężne umocnienia wzniesiono z cegieł na fundamencie kamiennym. Odkryty w tym roku fragment muru z przyporą wyznacza zasięg tych umocnień od strony północnej.

Patrycja Przybylska

KRONIKA WYDARZEŃ

OD X DO XVIII WIEKU

OJ DZIAŁO SIĘ, DZIAŁO NA TERENIE NASZEGO OSIEDLA W MINIONYCH WIEKACH. PRZEDSTAWIAM NIEKTÓRE WYDARZENIA Z LAT 966-1793 TO JEST W OKRESIE, GDY OSTRÓW TUMSKI, ŚRÓDKA, OSTRÓWEK, ZAWADY BYŁY SAMODZIELNYMI JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI, A KTÓRE NA PRZELOMIE XVIII I XIX WIEKU PRUSACY WŁĄCZYLI W GRANICE MIASTA POZNANIA.

(J.K.)

Rok 1657

29 sierpnia wjechał na katedrę poznańską biskup Wojciech Tholibowski poświęcając sprofanowany przez Szwedów kościół katedralny.

12 listopada założony został klasztor OO. Reformatów na Śródce, a w katedrze gościł Jan Kazimierz z żoną Marysienką mając zamiar w Poznaniu zimę spędzić.

Rok 1683

W listopadzie wybuchnął ogień w pałacu biskupim z nicostrożności służących.

Rok 1698

W kwietniu była wielka powódź. W katedrze woda do ołtarza sięgała. Kanonicy od kurii do kurii łódkami jeździli.

Rok 1711

24 sierpnia wjechał na biskupstwo poznańskie Bartłomiej Tarło. Rajca Gąsowski witając go ofiarował puchar srebrny i antał starego wina.

Rok 1725

18 czerwca nad Poznaniem przeszła straszna burza wyrządzając niestłuchane szkody. Na kościele katedralnym dwie wieże obaliła, dach z miedzi poodzierła.

Rok 1732

3 marca przybył na Ostrów Tumski August III i zanocewał w nowym pałacu biskupim wybudowanym przez biskupa Jana Tarłę.

Rok 1736

9 lipca straszna powódź nawiedziła miasto zalewając Ostrówek, Śródkę, a w katedrze woda sięgała ambony.

Rok 1744

6 lipca w kościele katedralnym podczas uroczystego nabożeństwa kości Bolesława Chrobrego do nowej trumny przełożono.

Rok 1754

19 czerwca w pałacu biskupim nocował król August III.

Rok 1772

30 września o północy wybuchł ogień w kościele katedralnym, podobno z nierozsądku kościelnego, który chłopcom pozwolił z zapaloną świecą szukać gołębi na wieży. Spaliły się wieże, dach, ołtarze, ławki, ocalały kaplice.

Rok 1776

25 marca w kościele katedralnym ogłoszony został wielki Jubileusz, który trwał przeszło pół roku. Cisnął się lud do katedry przez ten czas, tak iż do miliona ludzi liczyć było można. Jubileusz ten przyczynił się do podźwignięcia miasta po licznych wojnach jakie w XVIII wieku je nawiedziły.

Ostrów Tumski. Litografia M. Fajansa wg ryciny Napoleona Ordy.

Rok 1788

20 kwietnia z kościoła katedralnego przez Ostrówek i Śródkę do kościoła OO. Reformatów przeszła wielka procesja z okazji kanonizacji świętego Pacyfika.

Rok 1793

21 listopada o godzinie 10 wojsko pruskie pod dowództwem generała Tricke wkroczyło do Poznania, zajmując miasto wraz z Śródką i Ostrowem Tumskim. Pułk polski Kazimierza Raczynskiego, stojący w Poznaniu wycofał się do Kórnik.

(J.K.)

(ciąg dalszy nastąpi)

Pomnik Papieża Jana Pawła II — Ostrów Tumski

DROGA ZIMĄ

Ślady stóp zostają
na drodze
między domem a domem
na moment
do zejścia płatków śniegu
do przyjścia wiatru
znikają przed dojściem do domu

bez nadziei na wieczność
z pokorą drogi

Dagmara Walczyk

Rada Osiedla zwraca się z prośbą do mieszkańców osiedla i osób z nim związanych o wypożyczenie starych fotografii przedstawiających Ostrów Tumski, Śródkę i Zawady. Zdjęcia można dostarczać panu Gerardowi Cofcie, przewodniczącemu Rady Osiedla, ul. Rynek Śródecki 1 m 2.

Dziękujemy!

ŚRÓDKA W STAREJ FOTOGRAFII

Uroczystości 3 maja — Rynek Śródecki (1939 r.)

Ważne telefony

Komisariat Policji Poznań – Nowe Miasto

Poznań ul. Polanki 24,
tel. 0-61 841-23-12 (dyżurny)

Kierownik Rewiru I

asp. Maciej Olęderek (rejony 1 10)
tel. 0-61 841-54-14; tel. kom. 0-609 600-657

Rejon nr 1

tel. kom. 0-609 600-647
sierż. Paweł Kłoskowski (Ostrów Tumski, Śródką)

Rejon nr 2

tel. kom. 0-609 600-598
tel. 0-61 841-54-14
ul. Tomickiego 16
sierż. szt. Paweł Bednarski (Zawady)

czwartek 17.00-18.00

Straż Miejska

Plac Kolegiacki 17 (24 h) – tel. 986

Straż Miejska

(Oddział Nowe Miasto)
os. Bohaterów II Wojny Światowej 36
tel. 0-61 878-50-31